

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **T. Ch. P.,** zastoupen Mgr. Davidem Rašovským, advokátem se sídlem Hlinky 135/68, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. 6. 2017, č. j. 22 Az 5/2013 – 202,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 6. 2017, č. j. 22 Az 5/2013 – 202, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 7. 2. 2013, č. j. OAM-17/ZA-ZA06-ZA04-2013, žalovaný rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu u Krajského soudu v Brně, který ji zamítl rozsudkem ze dne 26. 6. 2017, č. j. 22 Az 5/2013 – 202. Tento rozsudek byl ve věci vydán poté, co byly předchozí rozsudky krajského soudu ze dne 30. 5. 2013, č. j. 22 Az 5/2013 – 42, ze dne 16. 1. 2014, č. j. 22 Az 5/2013 - 80, a ze dne 28. 11. 2014, č. j. 22 Az 5/2013 – 116, zrušeny rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 8. 2013, č. j. 7 Azs 21/2013 – 29, ze dne 27. 3. 2014, č. j. 7 Azs 35/2014 - 29, a ze dne 22. 1. 2015, č. j. 7 Azs 4/2015 – 20, a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

[3] Krajský soud uvedl, že žalovaný úplně zjistil skutkový stav. V odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí jsou jasně jmenovány důkazy, z nichž žalovaný čerpal svá skutková zjištění, tato zjištění jsou zde přehledně a srozumitelně uvedená a vyplývají z provedených důkazů. Skutkový stav shledal krajský soud jako přiléhavě právně posouzený a s právním názorem žalovaného se plně ztotožnil. Stěžejní skutečností, o kterou žalobce opíral opodstatněnost své žádosti o udělení mezinárodní ochrany z důvodu hrozícího pronásledování, byly obavy z trestního stíhání ve Vietnamu pro uplatňování politických práv účastí na protivládní demonstraci konané dne 15. 11. 2012. Zásadní pro posouzení celé věci pak byla otázka, zda žalobce byl za účast na demonstraci ve Vietnamu skutečně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců či nikoliv. Jelikož žalobce neunesl před soudem břemeno tvrzení a břemeno důkazní, nepředložil důkazy, jimiž by prokázal tvrzení o odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody ve Vietnamu za účast na demonstraci dne 15. 11. 2012, nepředložil soudu originály dokumentů, ev. ověřených kopií, z nichž by tato skutečnost vyplývala, nebyly dány právní důvody, aby se krajský soud odchýlil od právního názoru vysloveného v rozsudku ze dne 28. 11. 2014, č. j. 22 Az 5/2013 - 116. Krajský soud proto opět dospěl k závěru, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

III.

[4] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[5] Namítal, že nebyl řádným způsobem obeslán k nařízenému jednání. Jeho předchozí právní zástupce Mgr. Ing. Martin Říčka byl dne 17. 7. 2015 vyškrtnut z České advokátní komory (dále jen „ČAK“) a nemůže ho tedy dál již zastupovat. Rozhodnutím ČAK byla pověřena vyřízením věcí, které původně zastupoval jako advokát Mgr. Ing. Martin Říčka, advokátní kancelář Mgr. Davida Rašovského, se sídlem Hlinky 135/68, Brno. V rozporu s § 42 odst. 2 s. ř. s. nebylo do advokátní kanceláře, která nyní stěžovatele zastupuje, zasláno vyrozumění o nařízeném jednání, a ta se tak nemohla zúčastnit nařízeného jednání. Rovněž jí nebylo zasláno rozhodnutí ve věci, které touto kasační stížností napadá. Již dříve se stěžovatel vyjádřil v tom smyslu, že nesouhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání. Nebylo proto možno rozhodnout bez řádného jednání a bez řádného předvolání stěžovatele a jeho právního zástupce k jednání před krajským soudem.

[6] Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že vzhledem k tomu, že podaná kasační stížnost směřuje výhradně do procesního postupu krajského soudu, ponechává posouzení její důvodnosti plně na úvaze Nejvyššího správního soudu. Jelikož žalovanému nejsou známy bližší podrobnosti k tomu, jak a respektive též komu (zda pouze stěžovateli či též jeho právnímu zástupci – předešlému nebo současnému) bylo předvolání k nařízenému soudnímu jednání před krajským soudem doručováno, může žalovaný odkázat toliko na protokol o jednání ze dne 26. 6. 2017. Z něj vyplývá, že přestože byl

stěžovatel k nařízenému jednání řádně předvolán (doručení vykázáno dnem 31. 5. 2017), k jednání se bez omluvy nedostavil, a tudíž bylo jednáno v jeho nepřítomnosti.

V.

[8] Nejvyšší správní soud se podle § 104a s. ř. s. zabýval nejprve otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele a je tedy přijatelná. Vymezením institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu se zdejší soud podrobně zabýval již např. v usneseních ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS), a ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 Azs 40/2006 - 57, v nichž dospěl k závěru, že o kasační stížnost přijatelnou se může jednat mimo jiné tehdy, pokud se kasační stížnost dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[9] Nejvyšší správní soud shledal, že takovou právní otázkou je právě ta v projednávaném případě, konkrétně zda byl stěžovatel řádně obeslán s předvoláním k ústnímu jednání, pokud bylo doručováno pouze jemu osobně za situace, kdy jeho původní právní zástupce byl vyškrtnut ze seznamu advokátů a ČAK určila jiného advokáta jeho nástupcem.

[10] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[11] Kasační stížnost je důvodná.

[12] Stěžovatel namítá, že nebyl řádně obeslán s předvoláním k jednání, a nemohl se proto zúčastnit jednání a má tedy za to, že je zde jiná vada řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[13] Z obsahu soudního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal prostřednictvím svého právního zástupce advokáta Mgr. Ing. Martina Říčky dne 13. 2. 2013 žalobu proti rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany. Následně byla veškerá komunikace mezi krajským soudem a stěžovatelem vedena přes právního zástupce. Přípisem ze dne 8. 4. 2013 sdělil právní zástupce krajskému soudu, že stěžovatel nesouhlasí s rozhodnutím o věci samé bez jednání. V průběhu řízení o žalobě Obvodní soud pro Prahu 4 jako dožádaný soud informoval krajský soud, že právní zástupce stěžovatele byl vyškrtnut ke dni 17. 7. 2015 ze seznamu advokátů (viz úřední záznam ze dne 29. 3. 2017). Z pokynu na č. l. 185 spisu krajského soudu vyplývá, že ústní jednání bylo nařízeno na 26. 6. 2017, o čemž byl stěžovatel zpraven přípisem odeslaným na jeho adresu dne 29. 5. 2017. Na stejném listu soudního spisu je i doručenka z obálky typu III., v níž bylo doručováno předvolání, a na níž je uvedena adresa stěžovatele a informace, že zásilka byla dne 31. 5. 2017 vložena do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, protože nebyl zastižen. Dne 26. 6. 2017 proběhlo ústní jednání, jehož se stěžovatel nezúčastnil, přítomný

byl pouze žalovaný. V protokolu o jednání na č. l. 196 soudního spisu je uvedeno, že *„[z]jišťuje se, že žalobce byl řádně předvolán, k jednání se nedostavil, neomluvil se. (...) Bude jednáno v nepřítomnosti žalobce.*“ Na tomto jednání byly sděleny dosavadní výsledky řízení, krajský soud provedl důkaz listinným materiálem – zprávami o dodržování lidských práv ve Vietnamu předložených žalovaným dne 6. 6. 2017 a po vyjádření žalovaného byl vyhlášen rozsudek o zamítnutí žaloby stěžovatele. Rozsudek s odůvodněním byl stěžovateli doručen do vlastních rukou dne 21. 7. 2017.

[14] Podle § 42 odst. 2 s. ř. s. *[m]á-li účastník nebo osoba zúčastněná na řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci. Má-li však účastník nebo osoba zúčastněná na řízení něco osobně vykonat, doručí se i jim*.

[15] Podle § 49 odst. 1 s. ř. s. *[k] projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání a předvolá k němu účastníky tak, aby měli čas k přípravě přiměřený povaze věci, alespoň však 10 dnů; kratší čas k přípravě lze stanovit v řízeních, v nichž je soud povinen rozhodnout ve lhůtách počítaných na dny. O jednání vyrozumí osoby zúčastněné na řízení.* Podle odst. 3 téhož ustanovení *[n]eúčast řádně předvolaných účastníků nebrání projednání a skončení věci, nejsou-li důvody pro odročení podle § 50.*

[16] Podle § 27 odst. 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o advokacii“) *„[p]okud byl advokát, který vykonával advokacii samostatně, vyškrtnut ze seznamu advokátů, určí Komora jiného advokáta jeho nástupcem, popřípadě učiní jiná vhodná opatření k ochraně práv a právem chráněných zájmů klientů vyškrtnutého advokáta; určený nástupce bezodkladně písemně vyrozumí tyto klienty o přijatých opatřeních. Pokud je to vzhledem k okolnostem případu třeba, může Komora určit nástupcem vyškrtnutého advokáta i více advokátů. Ustanovení odstavců 2 a 3, upravující přechod práv a povinností mezi zastoupeným advokátem a jeho zástupcem, platí pro přechod práv a povinností mezi advokátem vyškrtnutým ze seznamu advokátů a jeho nástupcem obdobně*“.

[17] Podle § 27 odst. 2 zákona o advokacii *„[n]edohodne-li se zástupce advokáta, určený Komorou podle odstavce 1 věty druhé, s klientem do jednoho měsíce ode dne, kdy byl klient o určení zástupce vyrozuměn, jinak nebo neučiní-li klient v této lhůtě jiné opatření, přecházejí na zástupce ve vztahu ke klientovi práva a povinnosti zastupovaného advokáta, vyplývající ze smlouvy o poskytování právních služeb, včetně práv a povinností vyplývajících ze zastupování klienta v řízení před soudy nebo jinými orgány a práv a povinností obhájce v trestním řízení. To platí i v případě, kdy byl vztah mezi klientem a advokátem založen určením podle § 18 odst. 2 nebo ustanovením podle zvláštních právních předpisů. Komora tento přechod práv a povinností na žádost zástupce osvědčí. Ustanovení § 19 a 20 se použijí pro zástupce advokáta určeného Komorou podle odstavce 1 věty druhé obdobně*“. Ustanovení § 27 odst. 3 zákona o advokacii naopak negativně vymezuje práva a povinnosti, které součástí přechodu nejsou.

[18] V případě vyškrtnutí advokáta ze seznamu advokátů je pochopitelné, že ČAK nebude mít v momentě vydání rozhodnutí o nástupnictví přehled o všech dotčených klientech tohoto advokáta. Nově určenému nástupci pak sice přísluší povinnost bezodkladně informovat o nástupnictví všechny tyto klienty i soudní a správní orgány, u nichž jsou vedena řízení, v nichž ustanovený zástupce klienty svého vyškrtnutého kolegy nadále zastupuje. Přes veškerou snahu ovšem mohou vyvstat obtíže způsobené například

množstvím a složitostí převzatých případů nebo špatnou kvalitou evidence jednotlivých klientů vyškrtnutého advokáta. Jestliže by povinnost okamžitě dohledat veškeré klienty a sdělit nástupnictví ve všech relevantních řízeních spočívala bez součinnosti orgánů veřejné moci vedoucích řízení výhradně na určeném nástupci, mnoho klientů vyškrtnutého advokáta by mohlo být bez svého zavinění, resp. i bez zavinění advokáta – nástupce, poškozeno na svých právech. Účelné ochraně práv a oprávněných zájmů účastníků řízení proto v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod odpovídá aktivita orgánů veřejné moci při zjišťování nástupců určených ČAK podle § 27 odst. 4 zákona o advokacii (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2014, č. j. 4 As 51/2014 – 51). Proto je třeba, aby soud, zjistí-li v průběhu řízení, že právní zástupce účastníka řízení byl vyškrtnut ze seznamu advokátů, učinil potřebné kroky ke zjištění, zda byl ČAK určen jeho nástupce a zda účastníka v daném řízení i zastupuje. Může tak učinit zejména dotazem na ČAK či dotazem přímo u advokáta nebo jeho zástupce, je-li takový zástupce soudu znám. Na výsledky svého zjištění pak má soud adekvátně procesně reagovat (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2015, č. j. 2 Azs 258/2015 – 20, nebo rozsudek téhož soudu ze dne 14. 11. 2013, č. j. 2 Afs 79/2013 - 19).

[19] K nutnosti přítomnosti účastníka u (ústního) jednání se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 6. 3. 2008, č. j. 7 As 48/2007 - 126, tak, že *„[s]oud ve správním soudnictví zásadně projednává věc u jednání za přítomnosti všech účastníků řízení, aby byla zachována zásada ústnosti a veřejnosti soudního jednání (srov. též čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 96 odst. 2 Ústavy). Výjimkou z této zásady je možnost soudu projednat věc bez nařízení jednání, tato výjimka však musí být vykládána, s ohledem na zájmy účastníka řízení, restriktivně neboť je to účastník řízení, o jehož právech se rozhoduje, a tento účastník také s řízením disponuje. Základním vodítkem pro výklad této problematiky jsou tedy ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy, podle nichž má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Účastník řízení má tedy právo, dané Listinou základních práv a svobod a Ústavou, se ve své věci jednání před soudem osobně účastnit, zpravidla bez ohledu na to, zda by jeho přítomnost měla vliv na vynesení rozhodnutí. Jestliže proto krajský soud přítomnost účastníkům řízení neumožní, lze v jeho postupu spatřovat porušení ústavního práva (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 560/03).“*

[20] V dané věci bylo povinností krajského soudu předvolat k jednání stěžovatele i jeho právního zástupce. Krajský soud však pochybil, když za situace, kdy měl informace o vyškrtnutí právního zástupce stěžovatele ze seznamu advokátů, doručoval předvolání k ústnímu jednání pouze stěžovateli, aniž by zjišťoval, zda má tento nového právního zástupce. Tímto zvoleným postupem znemožnil stěžovateli předložit ke svým tvrzením relevantní důkazní prostředky a rozvést při jednání argumentaci k žalobním bodům v dané věci, čímž ve svém důsledku zasáhl do ústavně zaručených práv účastníků řízení, garantovaných čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 96 odst. 2 Ústavy.

[21] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo založeno na zásadní procesní vadě, která ve svém důsledku mohla vést k nezákonnému rozhodnutí ve věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[22] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené napadený rozsudek krajského soudu podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. září 2017

Mgr. David Hipšr
předseda senátu